

การศึกษาการแต่งกายในประเพณีการแต่งงานของชาวไทลื้อ เขตสิบสองปันนา

สุภาวดี ปัญญาณรงค์¹, ปณิตตา อัครมาศ¹, ศศิธร สีเพชร¹
หทัยชนก อ่างศิริณ², จีรภัทร กิจจารักษ์³ และราชนที ศรีรอด^{1*}

¹สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

²สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

*ratnathee.sri@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

ชาวไทลื้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานในลุ่มแม่น้ำล้านช้าง โดยมีวิถีชีวิตผูกพันกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับพญานาค วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทลื้อถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่โดดเด่น โดยเฉพาะชุดแต่งงานซึ่งสะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการแต่งกายในพิธีแต่งงานของชาวไทลื้อเขตสิบสองปันนา และนำเสนอการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูลเอกสาร อาทิ บทความวิชาการ งานวิจัย หนังสือ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบชุดแต่งงานของชาวไทลื้อมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทสังคมสมัยใหม่ เช่น การสร้างสรรค์ดีไซน์ การเพิ่มรายละเอียดตกแต่งแบบร่วมสมัยหรือการใช้ลวดลายหัตถ์ดั้งเดิมในรูปแบบที่ร่วมสมัยยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวของชุมชนไทลื้อ ขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณีดั้งเดิม

คำสำคัญ: ไทลื้อ สิบสองปันนา ชุดแต่งงาน วัฒนธรรมการแต่งกาย

The Study of Wedding Attire in Tai Lue Marriage Traditions in Xishuangbanna

Suphawadee Panyayong¹, Panthitha Akkhamat¹, Sasithorn Seephet¹,
Hathaichanok Anghirun², Teeraphat Kitjarak³ and Ratnathee Srirod^{1*}

¹Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University

²English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University

³Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University

*ratnathee.sri@pcru.ac.th

Abstract

The Tai Lue are a prominent ethnic group residing in the Lanchang River basin, whose way of life is closely intertwined with Buddhist teachings and traditional beliefs in the Naga. Their distinctive cultural identity is most evident in their traditional attire, especially wedding costumes, which embody local values, beliefs, and indigenous wisdom passed down through generations. This qualitative study aims to examine the forms and symbolic meanings of wedding attire in Tai Lue marriage traditions in Xishuangbanna, utilizing academic articles, research papers, books, and reputable online sources as primary data. The findings indicate that Tai Lue wedding costumes have adapted to contemporary social contexts, as seen in the increasing use of white fabrics, the incorporation of decorative motifs beyond the traditional swan pattern, and the addition of modern accessories such as brooches. These changes reflect the dynamic nature of Tai Lue culture and their capacity for adaptation, while still preserving the essential values of their traditional customs.

Keywords: Tai Lue, Xishuangbanna, wedding attire, clothing culture

1. บทนำ

ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทลื้อในเขตสิบสองปันนาเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลากหลายสาขา เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและสืบทอดอัตลักษณ์เฉพาะตัวผ่านวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะการทอผ้า และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น Mingkamon Hongsawong [1], Mingsan Khaosa-ard [2] ความเข้มแข็งของชุมชนและการรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมนี้เห็นได้อย่างชัดเจนทั้งในสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน และในชุมชนล้านนาในประเทศไทย ซึ่งชาวไทลื้อมีการกระจายตัวและขยายเครือข่ายวัฒนธรรมร่วมกับกลุ่มไทในประเทศเพื่อนบ้าน Mingkamon Hongsawong [1], Mingsan Khaosa-ard [2] หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมไทลื้อคือความเชื่อเรื่องพญานาคซึ่งฝังรากลึกในวิถีชีวิตและพิธีกรรมของชุมชน พญานาคถูกยกย่องให้เป็นผู้พิทักษ์ชุมชนและสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นจึงปรากฏเป็นลวดลายเด่นในศิลปะผ้าทอและเครื่องแต่งกายสำหรับพิธีกรรมสำคัญต่าง ๆ รวมถึงพิธีแต่งงาน Somboon Suksai [3] วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทลื้อโดยเฉพาะชุดแต่งงาน ถือเป็นลักษณะสำคัญที่แสดงถึงอัตลักษณ์และความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เจ้าสาวจะสวมเสื้อ

แขนยาวสีแดง สีชมพู สีเขียว หรือสีทองที่เรียกว่า “เสื้อปิด” นุ่งผ้าถุงและโพกศีรษะด้วยผ้าฝ้ายสีขาวหรือสีชมพู ส่วนเจ้าบ่าวจะสวมเสื้อแขนยาวสีดำหรือสีน้ำเงิน สวมเสื้อกั๊กปกคลุมลาย นุ่งกางเกงม่อฮ่อมขาว และโพกศีรษะด้วยผ้าสีขาวหรือสีชมพู (บางครั้งสะพายย่าม) ชุดแต่งงานของชาวไทลื้อจึงเป็นสื่อกลางที่ถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาหลายช่วงอายุคนนอกจากนี้ กระบวนการสู่ขอฝ่ายชายในพิธีแต่งงานของไทลื้อสะท้อนคุณค่าและบทบาทของครอบครัวในวัฒนธรรมท้องถิ่น กล่าวคือ พ่อแม่ฝ่ายหญิงจะไปขอลูกเขยจากครอบครัวฝ่ายชาย หากพ่อแม่ฝ่ายชายไม่ยินยอม คู่บ่าวสาวจะไม่สามารถแต่งงานกันได้ กระบวนการนี้จึงแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับครอบครัวและความสามัคคีในสังคมไทลื้ออย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบัน รูปแบบชุดแต่งงานของชาวไทลื้อมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมสมัยใหม่ เช่น การสร้างสรรค์ดีไซน์ใหม่ การเพิ่มรายละเอียดตกแต่งแบบร่วมสมัย หรือการใช้ลวดลายหงส์ดั้งเดิมในรูปแบบที่ทันสมัยขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนถึงพัฒนาการของวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวของชุมชนไทลื้อ ขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณีดั้งเดิม

2. วิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและความหมายของการแต่งกายในประเพณีการแต่งงานของชาวไทลื้อในเขตสิบสองปันนา การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ได้แก่ บทความวิชาการ งานวิจัย หนังสือ และฐานข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการแต่งกายและประเพณีการแต่งงานของชาวไทลื้อ ทั้งในส่วนของผู้หญิงและผู้ชาย ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่ออธิบายลักษณะ รูปแบบ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของการแต่งกายในพิธีแต่งงานของชาวไทลื้อในบริบทสังคมปัจจุบัน

3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการแต่งกายในประเพณีการแต่งงานของชาวไทลื้อในเขตสิบสองปันนา ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) สีของชุดแต่งงานเจ้าบ่าวและเจ้าสาว (2) ลวดลายที่ปรากฏบนเสื้อผ้าของคู่บ่าวสาว และ (3) เครื่องประดับที่ใช้ร่วมกับชุดแต่งงาน โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดที่สะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ และอัตลักษณ์ของชาวไทลื้อ ดังนี้

3.1 สีของชุดเจ้าสาว

ภาพที่ 1 ชุดเจ้าสาวสีแดง

จากการศึกษาพบว่าสีของชุดเจ้าสาวชาวไทลื้อในเขตสิบสองปันนาแสดงให้เห็นถึงมิติทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งและหลากหลาย โดยเฉพาะ “สีแดง” ซึ่งถือเป็นสีหลักที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการเลือกใช้สำหรับพิธีแต่งงาน สีแดงไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี ความมีชีวิตชีวา และความเป็นสิริมงคล หากแต่ยังเชื่อมโยงกับตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมสำคัญของทั้งชาวจีนและชาวไทลื้อในสังคมจีน สีขาวถือเป็นสีต้องห้ามในงานมงคล เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ของความตายและการสูญเสีย Tan Miao [4] ขณะที่สีแดงกลับได้รับการยกย่องว่าเป็นสีแห่งความเฮง ร่ำรวย และป้องกันสิ่งชั่วร้าย สะท้อนผ่านทั้งเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ธง โคม และของใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในพิธีแต่งงาน Kanokkon Suksiriwattanaroj [5] สีแดงในงานแต่งงานจึงหมายถึงความโชคดี ความรักที่มั่นคง และชีวิตสมรสที่เต็มไปด้วยความราบรื่น

ภาพที่ 2 ชุดเจ้าสาวสีชมพู

สีชมพูในบริบทของชุดเจ้าสาวชาวไทลื้อมีความหมายลึกซึ้ง ทั้งในแง่สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและจิตวิทยา สีชมพูมักถูกเลือกใช้เพื่อสื่อถึงความสดใสบริสุทธิ์ของวัยสาว ความรักอันบริสุทธิ์ และความเบิกบานใจ นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงความคิดและจิตวิญญาณที่เปี่ยมด้วยความซื่อตรง ไร้ซึ่งเล่ห์เหลี่ยม [6] ในทางจิตวิทยา สีชมพูบ่งบอกถึงความละมุนละไม ความอ่อนโยน ความอ่อนเยาว์และความมีชีวิตชีวาซึ่งล้วนสอดคล้องกับหลักการของฮวงจุ้ยที่เชื่อว่าสีชมพูส่งเสริมพลังที่ดีในบ้านและครอบครัวในชีวิตประจำวัน สีชมพูจึงมักถูกนำมาใช้ทั้งในเสื้อผ้า เครื่องประดับ และการตกแต่งห้องสำหรับลูกสาว ผู้เป็นแม่ มักเลือกสีชมพูเพื่อแสดงถึงความรักปรารถนาดีและอวยพรให้ลูกหญิงเติบโตเป็นคนที่มีอ่อนหวาน งดงาม และบริสุทธิ์ สีชมพูในชุดเจ้าสาวไทลื้อจึงไม่ใช่เพียงเรื่องของแฟชั่น หากแต่เป็นสัญลักษณ์ของการอวยพร ความรักที่จริงใจ และความหวังดีต่อคู่สมรสใหม่ Chularat Sengiam, Thanaporn Thamchotang et al. [6][7]

ภาพที่ 3 ชุดเจ้าสาวสีเขียว

สำหรับ“สีเขียว”ในวัฒนธรรมจีนและกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ความเจริญรุ่งเรืองและความร่มเย็นเป็นสุข โดยตามศาสตร์จีน สีเขียวเชื่อมโยงกับธาตุไม้ซึ่งหมายถึงการงอกงามและการเติบโต จึงเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจและการค้า เพราะเชื่อว่าสีเขียวจะนำมาซึ่งโชคลาภ ‘เงินทองไหลมาเทมา’ และเสริมสร้างพลังบวกในชีวิตและการงาน Thanawat Wongsuwan [8] Luo Juan and Wu Yiwei [9] ในบริบทของพิธีแต่งงาน สีเขียวถูกเลือกใช้ในชุดเจ้าสาวเพื่อแสดงถึงความหวังดีต่อชีวิตคู่ ความมั่นคง และการเริ่มต้นที่อุดมสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวังในวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม กล่าวคือ “หมวกสีเขียว” (戴绿帽子: dài lǜ mào zi) ถือเป็นสัญลักษณ์ด้านลบ หมายถึงการถูกคู่สมรสหักหลัง จึงมักหลีกเลี่ยงการใช้หมวกสีเขียวในโอกาสสำคัญTan Miao [4]

ภาพที่ 4 ชุดเจ้าสาวสีทอง

สำหรับ "สีทอง" ในทางวิทยาศาสตร์เป็นสีที่มีคุณสมบัติดึงดูดสายตามนุษย์ได้เป็นอย่างดี ด้วยความเปล่งประกายและสะท้อนแสงสูง ในทางวัฒนธรรมจีน สีทองถือเป็นสีแห่งความสง่างาม ความมั่งคั่ง และศักดิ์ศรี โดยมักถูกยกให้เป็นสีประจำองค์จักรพรรดิจีนในทุกยุคทุกสมัย สะท้อนผ่านเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ฉลองพระองค์ และสถาปัตยกรรมสำคัญ Luo Juan and Wu Yiwei [9] สีทองยังถูกใช้ในพิธีกรรมและเทศกาลสำคัญโดยมีคำกล่าวว่า“สีทองสร้างหยินและหยาง” หมายถึงความสมดุล เป็นกลาง และเป็นองค์ประกอบของทุกสรรพสิ่ง สีทองจึงถูกนำมาใช้ควบคู่กับสีแดงในงานมงคล เช่น การตกแต่งสถานที่ในงานแต่งงาน เพื่อเสริมความเป็นสิริมงคล โชคลาภ และบารมีให้แก่คู่บ่าวสาวและครอบครัว Kanokkon Suksirivattanaroj [5] นอกจากนี้จะเป็นสัญลักษณ์แห่งโชคดี ความมั่งคั่ง และฐานะทางสังคมแล้ว สีทองยังแฝงไว้ด้วยความหมายเชิงจิตวิญญาณในด้านความสมดุลและความกลมกลืนในชีวิตคู่ ทำให้สีทองกลายเป็นหนึ่งในสีสำคัญที่ใช้ร่วมกับสีแดง สีชมพู และสีเขียวในชุดแต่งงานของชาวไทลื้อ

3.2 ลวดลายชุดเจ้าสาว

ภาพที่ 5 เสื้อลายหงส์

ชุดเจ้าสาวของชาวไทลื้อมักประดับลวดลายที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ โดยเฉพาะ “ลายหงส์” ซึ่งถือเป็นลวดลายสำคัญและแพร่หลายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ลายหงส์สื่อถึงความงาม ความเป็นสิริมงคล ความรักนิรันดร์ และความภาคภูมิใจในการแต่งงาน หงส์ยังเป็นสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับความสุข ความสง่างาม และการบรรลุธรรมในคติความเชื่อท้องถิ่นนอกจากนี้ยังพบ

ลวดลายดอกไม้และลายเชิงศาสนาอื่นๆซึ่งสะท้อนถึงความเคารพต่อบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์การถักทอลวดลายเหล่านี้แสดงถึงฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ของหญิงไทลื้อในชุมชน

3.3 เครื่องประดับของชุดเจ้าสาว

ภาพที่ 6 เครื่องประดับของหญิงไทลื้อ(หญิง)

เครื่องประดับที่ใช้ร่วมกับชุดแต่งงานของหญิงไทลื้อมีความหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะ เช่น ปิ่นปักผม เข็มขัดเงิน กำไลข้อมือ สร้อยคอ และต่างหู ซึ่งในอดีตนิยมใช้เครื่องประดับเงินขนาดใหญ่และมีน้ำหนักมาก ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้เครื่องประดับสมัยใหม่ เช่น เข็มกลัดเงินและเครื่องประดับที่มีลวดลายร่วมสมัยมากขึ้น

ภาพที่ 7 โปกหัวด้วยผ้าสีขาว

นอกจากนี้ ผ้าโปกหัวสีขาวหรือสีชมพู ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และบทบาททางวัฒนธรรมของหญิงไทลื้อ

3.4 สีของชุดเจ้าบ่าว

ภาพที่ 8 ชุดแต่งงานสีดำ

สีดำเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ความเข้มแข็ง และความลึกลับ ในวัฒนธรรมจีน สีดำยังสะท้อนถึงภาวะผู้นำ ความเคร่งขรึม และทัศนคติที่เน้นความรับผิดชอบและอำนาจการปกครอง Luo Juan and Wu Yiwei [9] นอกจากนี้ สีดำยังช่วยขับเน้นบุคลิกที่สงบบ้างและหนักแน่น ซึ่งเหมาะสมกับบทบาทของเจ้าบ่าวในพิธีแต่งงาน

ภาพที่ 8 ชุดแต่งงาน

สีน้ำเงินกรมท่า (Navy Blue) เป็นสีที่ได้รับความนิยมในชุดทางการและเครื่องแบบต่าง ๆ สีนี้แสดงถึงความภูมิฐาน ความน่าเชื่อถือและความมั่นคงทางอารมณ์ในเชิงจิตวิทยาสีน้ำเงินกรมท่าช่วยสร้างความรู้สึกละเอียดและสงบเงียบ นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงความเฉลียวฉลาดความเป็นมืออาชีพและความเป็นระเบียบแบบแผนซึ่งสอดคล้องกับคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ให้ความสำคัญกับความเรียบง่ายและความสง่างามในพิธีกรรมสำคัญ Kanokkon Suksiriwattana [5]

3.5 ลวดลายชุดเจ้าบ่าว

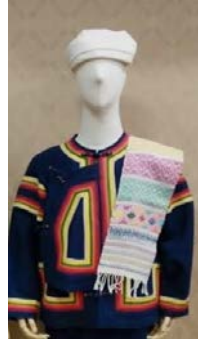

ภาพที่ 9 เสื้อลายนาค

เสื้อลายนาคเป็นลวดลายสำคัญที่ปรากฏในเครื่องแต่งกายของเจ้าบ่าวชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะในประเพณีแต่งงานของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตสิบสองปันนา ความเชื่อเรื่องพญานาคฝังรากลึกในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน สะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธกับความเชื่อดั้งเดิมในท้องถิ่นพญานาคถูกมองว่าเป็นเทพผู้ปกป้องคุ้มครอง และนำพาความอุดมสมบูรณ์มาสู่ชุมชน จึงมีการบูชาพญานาคในพิธีกรรมสำคัญต่าง ๆ เช่น การขอฝนหรือขอให้ผลผลิตดี รวมถึงการสร้างรูปปั้นหรือสัญลักษณ์ของพญานาคไว้ในบ้านเรือนและวัด เพื่อแสดงความเคารพและเชื่อมโยงกับความเจริญรุ่งเรืองในบริบทของการเกษตรและการดำรงชีวิต พญานาคถือเป็นเทพเจ้าแห่งน้ำที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมการไหลของน้ำและการเกิดฝน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลผลิตทางการเกษตรของชาวไทยเชื้อสายจีน การผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธและความเชื่อเรื่องพญานาคปรากฏเด่นชัดในงานศิลปะ สถาปัตยกรรม และผ้าทอของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่น การออกแบบลวดลายนาคบนผืนผ้าหรือผนังวัดการเลือกใช้ลายนาคในเครื่องแต่งกายของเจ้าบ่าว โดยเฉพาะในงานแต่งงาน จึงมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงอำนาจ ความกล้าหาญ ความ

องอาจ และความศักดิ์สิทธิ์ ถือเป็นสิริมงคลและตัวแทนของความอุดมสมบูรณ์และการปกป้องคุ้มครอง ชาวไทลื้อจึงนิยมถักทอผ้าขึ้นหรือเครื่องแต่งกายที่มีลวดลายหรือสัญลักษณ์ของพญานาคอยู่แทบทุกชิ้นในโอกาสสำคัญ

3.6 เครื่องประดับชุดเจ้าบ่าว

ภาพที่ 10 โปกผ้าด้วยผ้าสีขาวไว้บนหัว

เจ้าบ่าวชาวไทลื้อนิยมใช้ผ้าโปกหัวสีขาวหรือสีชมพูผ้าโปกหัวนี้ทำจากผ้าฝ้ายที่ทอด้วยมือมีลักษณะเป็นผืนสี่เหลี่ยมผืนผ้าเมื่อนำมาใช้จะพับให้เป็นเส้นตรงแนวยาวแล้วโปกบนศีรษะถือเป็นเครื่องหมายของความบริสุทธิ์ ความเรียบร้อย และความเคารพในประเพณี ผ้าโปกหัวสีขาวยังแสดงถึงความสงบและความเป็นสิริมงคลในชีวิตคู่

ภาพที่ 11 ผ้าเช็ด

ผ้าเช็ดเป็นผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชายชาวไทลื้อ มีขนาดยาวประมาณ 1-1.5 เมตร และกว้างประมาณ 15-40 เซนติเมตร ใช้สำหรับตกแต่งร่างกายในโอกาสสำคัญ เช่น พิธีแต่งงานหรือการไปวัด ผ้าเช็ดนี้จะพับ 2-3 ทบ แล้วนำไปพาดไหล่ด้านซ้ายหรือขวาตามความเหมาะสม มีทั้งแบบผ้าเช็ดหลวง (ขนาดยาว 2-3 เมตร) ใช้ถวายเป็นพุทธบูชาและแขวนในวิหาร และผ้าเช็ดน้อย (ขนาดเล็กประมาณ 15-20 x 20-30 เซนติเมตร) ใช้เป็นผ้าเช็ดหน้าหรือของตกแต่งครัวตานลักษณะเด่นของผ้าเช็ดไทลื้อ คือการทอด้วยเทคนิคขิดหรือจก มีลวดลายเฉพาะ เช่น รูปคน สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ และลายเรขาคณิต สีหลักที่นิยมคือสีขาวดำ และแดง ซึ่งแต่ละสีและลวดลายล้วนมีความหมายทางวัฒนธรรมและศาสนา ผ้าเช็ดจึงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาย การเข้าถึงพิธีกรรมและความเคารพต่อบรรพบุรุษโดยสรุปเครื่องประดับและผ้าประกอบชุดเจ้าบ่าวชาวไทลื้อไม่เพียงแต่เสริมความงาม แต่ยังสะท้อนถึงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา และความผูกพันกับรากเหง้าวัฒนธรรมดั้งเดิม

4. สรุปผล

การศึกษาการแต่งกายในประเพณีแต่งงานของชาวไทลื้อในเขตสิบสองปันนาพบว่าชุดแต่งงานของทั้งเจ้าสาวและเจ้าบ่าวยังคงรักษาเอกลักษณ์ของสีสันและลวดลายที่มีความหมายเฉพาะตัวเช่นสีแดงที่สื่อถึงความโชคดีและความเจริญรุ่งเรือง และลวดลายหงส์หรือนาคที่แสดงถึงคติความเชื่อและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงบางประการ

เพื่อตอบสนองต่อยุคสมัย เช่น การเพิ่มเครื่องประดับสมัยใหม่ อาทิ ต่างหูและสร้อยคอที่ผลิตจากวัสดุร่วมสมัย การเลือกใช้สี ขาวตามแนวปฏิบัติสากลในพิธีแต่งงานตอนกลางคืน หรือนำลวดลายใหม่ ๆ ที่ร่วมสมัยมากขึ้นมาใช้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของชาวไทลื้อในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้ทำให้การแต่งกายสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม แต่กลับช่วยเพิ่มความหลากหลายและแสดงถึงการยอมรับและผสมผสานวัฒนธรรมใหม่เข้ากับรากเหง้าดั้งเดิมได้อย่างกลมกลืน โดยเฉพาะชุดเจ้าสาว แม้ในอดีตจะไม่ใช้สีขาวเนื่องจากเป็นสีต้องห้ามตามความเชื่อท้องถิ่น ปัจจุบันก็มีการนำสีขาวมาใช้มากขึ้น และเจ้าสาวมีอิสระในการเลือกสีชุดตามความชอบ โดยลวดลายดั้งเดิม เช่น ลายหงส์ ยังคงถูกสืบทอดเป็นองค์ประกอบสำคัญของชุดแต่งงานสำหรับชุดเจ้าสาว ชาวไทลื้อยังคงเลือกใช้สีดำและสีน้ำเงินกรมท่าเป็นหลัก โดยเชื่อมโยงกับความหมายด้านภาวะผู้นำ ความมั่นคง และความเข้มแข็ง ลวดลายที่ใช้ เช่น ลายนาคร เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ความกล้าหาญ และสิริมงคล บางครั้งอาจมีการเพิ่มลายมังกรเพื่อเสริมศักดิ์ศรีและความสง่างาม ส่วนเครื่องประดับ เช่น ผ้าโพกหัวและผ้าเช็ด มีพัฒนาการและปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย โดยในปัจจุบันชายไทลื้ออาจเลือกไม่สวมผ้าโพกหัวในพิธีแต่งงานแล้ว

กล่าวโดยสรุป การแต่งกายในพิธีแต่งงานของชาวไทลื้อในเขตสิบสองปันนาสะท้อนถึงความยืดหยุ่นทางวัฒนธรรม การปรับตัวต่อสังคมสมัยใหม่โดยไม่ละทิ้งรากเหง้าและเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชุดแต่งงานของชาวไทลื้อจึงเป็นสัญลักษณ์ของการสืบทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการเปิดรับความเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์

5. เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] Mingkamon Hongkawong. (2008). *Tai Lue: Lifestyle and Cultural Identity*. Sakon Nakhon: RMUTI, Department of Thai Traditional Medicine. (In Thai)
- [2] Mingsan Khaosa-ard. (2008). *Tai Lue: The Identity of a Tai Ethnic Group*. Lanna Cultural and Ethnic Museum Project, Chiang Mai University. (In Thai)
- [3] Somboon Suksai. (2011). *The Meaning of Naga in Tai Culture*. Chiang Rai Rajabhat University. (In Thai)
- [4] Tan Miao. (2015). *Cultural Differences in Colors: A Comparative Study on the Symbolic Meanings of Basic Colors in China, Vietnam, and Thailand*. Guilin University of Technology, School of Foreign Languages, 28(16), 193–194. (In Chinese)
- [5] Kanokkon Suksiriwattanaoj. (2015). *Chinese Beliefs About the Color Red*. Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- [6] Chularat Sengiam. (2022). *Color Symbolism in Thai Wedding Traditions*. Thammasat University. (In Thai)
- [7] Thanaporn Thamchotang, Patcharaporn Kongsup, and Nattawadee Kamnerdpol. (2023). *The Role of Pink Color in Contemporary Thai Dress*. Journal of Arts and Culture, 15(2), 42–54. (In Thai)
- [8] Thanawat Wongsuwan. (2015). *The Meaning and Symbolism of Colors in Chinese Culture*. Mahidol University. (In Thai)
- [9] Luo Juan & Wu Yiwei. (2010). *Color Symbolism and Social Values in Chinese Culture*. Journal of East Asian Studies, 9(1), 121–135.